

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
W KATOWICACH

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1- 24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	1	2	3	3	1	1	3	3	2	1	3	2	3	1	2	1	1	3	3	2	2	13	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –

Tekst do zadań 1- 4.

Leopold Staff **OGRÓD PRZEDZIWNY**

W przedziwnym mieszkam ogrodzie,
Gdzie żyją kwiaty i dzieci
I gdzie po słońca zachodzie
Uśmiech nam z oczu świeci.

Wodotrysk bije tu dziwny,
Co śpiewa jak śmiech i łkanie;
Krzew nad nim rośnie oliwny
Cichy jak pojednanie.

Różom, co cały rok wiernie
Kwitną i słodycz słą woni,
Obwiązujemy lnem ciernie,
By nie raniły nam dłoni.

Żywim rój ptaków, co budzi
Ze snu nas rannym powiewem,
Ucząc nas iść między ludzi
Z dobrą nowiną i śpiewem.

I mamy ule bartnicze,
Co każą w pszczoł nam iść ślady
I zbierać jeno słodycze
Z kwiatów, co kryją i jady.

I pielęgnujęm murawę,
Plewiąc z niej chwasty i osty,
By każdy, patrząc na trawę,
Duszą, jak trawa, był prosty.

Leopold Staff, *Uśmiechy godzin*. [w:] *Poezje*. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1986.

Zadanie 1. (0-2)

Określ prawdziwość zdań dotyczących wiersza Leopolda Staffa. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	Rajskość przestrzeni podkreślona jest przez wprowadzenie efektów dźwiękowych, zapachowych i skojarzeń kolorystycznych.	P	F
2.	Podmiot liryczny wypowiada się tylko w liczbie mnogiej, gdyż mówi w imieniu mieszkańców przedziwnego ogrodu.	P	F
3.	Pierwsza zwrotka „Ogrodu przedziwnego” jest napisana wierszem sylabicznym.	P	F
4.	W świecie przedstawionym w utworze obecne jest zarówno dobro, jak i zło.	P	F
5.	Wbrew tytułowi w opisie ogrodu znajdujemy tylko elementy realistyczne.	P	F

Zadanie 2. (0-2)

Jaki jest metaforyczny sens czynności wykonywanych przez mieszkańców ogrodu? Aby odpowiedzieć na pytanie, przywołaj trzy cytaty z wiersza i objaśnij ich znaczenie.

Lp.	Cytat zawierający czynność	Jej metaforyczne znaczenie
1.		
2.		
3.		

Zadanie 3. (0-1)

W sformułowaniu „wodotrysk bije tu dziwny, co śpiewa jak śmiech i łkanie” nie ma

- A. epitetu.
- B. apostrofy.
- C. porównania.
- D. personifikacji.

Zadanie 4. (0-2)

Nazwij rymy występujące w ostatniej zwrotce

- a) za względu na układ
- b) ze względu na stopień dokładności.....
- c) za względu na rodzaj występującego akcentu (ilość rymujących się głosek)

Zadania 5– 7 dotyczą dramatu Jana Kochanowskiego, ODPRAWA POSŁÓW GRECKICH.**ANTENOR**

[...] Czuje o sobie¹, widzę, Aleksander:
 Praktyki czyni², towarzystwa zbiera,
 Śle upominki, aż i mnie nie miną;
 A mnie i dom mój, i co mam z swych przodków,
 Nie jest przedajno³. [...]
 Nie ufa swej sprawiedliwości,
 Kto złotu mówić od siebie rzecz każe.
 Lecz i to człowiek małego baczenia,
 Który na zgubę Rzeczypospolitej
 Podarki bierze, jakoby sam tylko
 W całe miał zostać, kiedy wszystko zginie. [...]

ALEKSANDER

[...] Cny Antenorze, proszę, i ty sprawie
 Mej bądź przychylnym przeciw posłom greckim.

ANTENOR

A ja z chęcią rad, zacny królewicze,
 Cokolwiek będzie sprawiedliwość niosła
 I dobre⁴ Rzeczypospolitej naszej. [...]

ALEKSANDER

Obcemu więcej życzyć niżli swemu
 Coś niedaleko zda się od zazdrości.

ANTENOR

Przyjacielowi więcej niżli prawdzie
Chcieć służyć, zda się przeciw przystojności.

ALEKSANDER

Ręka umywa rękę, noga nogi
Wspiera, przyjaciel port przyjacielowi. [...]

ALEKSANDER

Piękne sumnienie: stać przy przyjacielu.

ANTENOR

Jeszcze piękniejsze: zostawać przy prawdzie.

ALEKSANDER

Grekom pomagać to u ciebie prawda.

ANTENOR

Grek u mnie każdy, kto ma sprawiedliwą⁵. [...]

ALEKSANDER

Znać, że u ciebie gospodą⁶ posłowie.

ANTENOR

Wszystkim ućciwym dom mój otworzony.

ALEKSANDER

A zwłaszcza, kto nie z próżnymi rękoma. [...]

ANTENOR

I żon, i cudzych darów nierad biorę.
Ty, jako żywiesz⁷, tak, widzę, i mówisz
Niepowściągliwie; [...]

J. Kochanowski, *Odprawa posłów greckich*.
Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1974, s. 21- 24.

¹ Czuje o sobie – dba o swoją sprawę.

² Praktyki czyni – zjednuje sobie zwolenników, spiskuje.

³ Nie jest przedajno – nie jest na sprzedaż.

⁴ Dobre – dobro.

⁵ Kto ma sprawiedliwą – kto reprezentuje słuszną sprawę.

⁶ U ciebie gospodą – u ciebie w gościnie.

⁷ Żywiesz – żyjesz.

Zadanie 5. (0-3)

Na podstawie przytoczonej rozmowy sformułuj trzy poglądy Antenora i przeciwstawne im poglądy Aleksandra ukazujące konflikt wartości między bohaterami.

Lp.	Poglądy Antenora	Przeciwstawne poglądy Aleksandra
1.		
2.		
3.		

Zadanie 6. (0-3)

Uzasadnij, że w *Odprawie posłów greckich* Jan Kochanowski złamał lub zachował zasady tragedii antycznej. Odwołując się do treści dramatu, uzupełnij drugą kolumnę tabeli.

Lp.	Zasady tragedii antycznej w ujęciu Jana Kochanowskiego	Uzasadnienie na podstawie treści <i>Odprawy posłów greckich</i>
1.	Rezygnacja z fatum,	o czym świadczy ...
2.	Zachowanie zasady jedności <u>czasu, miejsca i akcji</u> , <i>W uzasadnieniu odnieś się do każdego z podkreślonych elementów.</i>	o czym świadczy ...
3.	Brak scen zbiorowych,	o czym świadczy ...
4.	Akcja nie rozgrywa się wokół konfliktu tragicznego,	o czym świadczy ...
5.	Dramat nie kończy się typową katastrofą,	o czym świadczy ...

Zadanie 7. (0-1)

Oceń, które zdania są fałszywe. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Dramat Jana Kochanowskiego odzwierciedla bez zmian schemat budowy tragedii antycznej.	F
2.	Tytułowa „odprawa” w kontekście dramatu nie oznacza odpowiedzi danej posłom, lecz zebranie rady przed wojną.	F
3.	Chór panien trojańskich komentuje wydarzenia przedstawiane na scenie, często nie odwołując się do nich bezpośrednio.	F
4.	W <i>Odprawie posłów greckich</i> można odnaleźć odwołania do sytuacji Rzeczypospolitej szlacheckiej XVI wieku.	F

Zadania 8 – 13 dotyczą powieści J.R.R. Tolkiena, DRUŻYNA PIERŚCIENIA.

Frodo więc po raz wtóry wyciągnął z kieszeni Pierścień i przyjrzał mu się uważnie: był znów zwyczajny i gładki, nie dostrzegano w nim żadnych znaków czy napisów. Złoto lśniło jasno i czysto. Zachwyił Froda bogactwem i pięknem barwy, doskonałością kształtu. To był prześliczny klejnot, prawdziwy skarb. Wyjmując Pierścień z kieszeni Frodo zamierzał go cisnąć w sam środek płomieni na kominku. Lecz teraz zrozumiał, że nie zdobędzie się na to, przynajmniej nie bez ciężkiej walki. W rozterce ważył pierścień na dłoni i z wysiłkiem przywoływał na pamięć wszystko, co Gandalf mu opowiedział. Potem skupił wolę i zamachnął się jakby do rzutu... Ale okazało się, że tylko włożył Pierścień z powrotem do kieszeni.

Gandalf zaśmiał się ponuro.

– Widzisz? Już i tobie niełatwo się z nim rozstać, cóż dopiero zniszczyć go! [...] Gdybyś nawet walił w niego kowalskim młotem, nie zostanie na nim znaku.

J.R.R. Tolkien, *Drużyna Pierścienia*. Przeł. M. Skibniewska. Muza S.A., Warszawa 2010, s. 91- 92.

Zadanie 8. (0-1)

Jakie uczucia budzi Pierścień w bohaterze?

- A. Lęk, tęsknotę, oczekiwanie.
- B. Podziw, wahanie, przywiązanie.
- C. Spokój, wzruszenie, oczarowanie.
- D. Smutek, zniechęcenie, niepewność.

Zadanie 9. (0-3)

Odwołując się do powieściowych faktów, podaj cztery różne przykłady działania Pierścienia na jego kolejnych posiadaczy.

Bohater	Wpływ Pierścienia na jego życie
Bilbo	
Frodo	
Isildur	
Gollum	

Zadanie 10. (0-3)

Napisz, w jaki sposób wymienieni poniżej bohaterowie powieści przyczynili się do uratowania życia Froda.

Bilbo -

.....

Aragorn -

.....

Gandalf –

.....

Grubas Bolger –

.....

Tom Bombadil –

.....

Zadanie 11. (0-2)

***Drużyna Pierścienia* to powieść fantastyczna. Odwołując się do treści książki, uzupełnij tabelę.**

	Przykład	Cecha powieści fantastycznej
A.	Siwy starzec najpierw schował <u>pojemnik z Miruvorem</u> , potem wsparł się na <u>różdźce</u> , a na koniec zaczął czytać <u>Księgę Mazarbul</u> .	
B.		obecność magii, sił nadprzyrodzonych

Zadanie 14 (0-2)

Uzupełnij luki w tekście związkami frazeologicznymi zawierającymi liczby podane w nawiasach, trafnie określającymi opisaną sytuację.

- A. Czarny Jeździec poganiał swojego wierzchowca. Czuł już wędrowców, ale za zakrętem nikogo nie było. Postanowił skręcić ze szlaku i dogonić ich w Bree. Kiedy wszedł do sypialni w gospodzie „Pod Rozbrykanym Kucykiem”, w łózkach znalazł tylko wałki uwinięte z brązowej wełnianej wycieraczki. Ze złości wyłamał okna i pomyślał:
 - Cóż, (3)
- B. Gandalf przybył do Shire bardzo uradowany. Przywiózł wszystkie fajerwerki, które wymyślił. Przygotował je i osobiście puszczał. Były rakiety, zielone drzewa, fontanny motyli, różnobarwne płomienie, a na koniec niespodzianka- czerwonożłocisty smok.
 - Mithrandirze, twoje ognie to (10), przejdą do legendy.
- C. - Frodo, chciałbym z tobą porozmawiać o tym, jak się wczoraj zachowałem.
 - Boromirze, proszę bardzo, zaczynaj, nie mam tajemnic przed Drużyną.
 - Nie. O sprawach, które dotyczą tylko nas, diskutujmy (4)

Zadanie 15. (0-3)

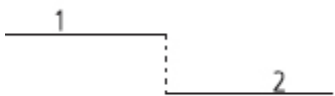
Nazwij rodzaj podanych w tabeli zdań oraz przyporządkuj do nich odpowiednie wykresy.

	Zdanie	Pełna nazwa rodzaju zdania złożonego	Wykres
1.	<i>Ale okazało się, że tylko włożył Pierścień z powrotem do kieszeni.</i>		
2.	<i>Gdybyś nawet walił w niego kowalskim młotem, nie zostanie na nim znaku.</i>		
3.	<i>Frodo więc po raz wtóry wyciągnął z kieszeni Pierścień i przyjrzał mu się uważnie.</i>		

A.

B.

C.

D.

Tekst do zadań 16 - 18.

Edward Stachura

ŻYCIE TO NIE TEATR

Życie to jest teatr, mówisz ciągle, opowiadasz;
Maski coraz inne, coraz mylnie się nakłada;
Wszystko to zabawa, wszystko to jest jedna gra
Przy otwartych i zamkniętych drzwiach.
To jest gra!

Życie to nie teatr, ja ci na to odpowiadam;
Życie to nie tylko kolorowa maskarada;
Życie jest straszniejsze i piękniejsze jeszcze jest
Wszystko przy nim błędnie, błędnie nawet sama śmierć!
Ty i ja - teatry to są dwa.
Ty i ja!

Ty - ty prawdziwej nie uronisz łzy.
Ty najwyżej w górę wznosisz brwi.
Nawet kiedy źle ci jest, to nie jest źle
Bo ty grasz!

Ja - duszę na ramieniu wiecznie mam.
Cały jestem zbudowany z ran.
Lecz kaleką nie ja jestem, tylko ty!

Dzisiaj bankiet u artystów, ty się tam wybierasz;
Gości będzie dużo, nieodstępna tyraliera¹;
Flirt i alkohole, może tańce będą też,
Drzwi otwarte zamkną potem się.
No i cześć!

Wpadnę tam na chwilę, zanim spuchnie atmosfera;
[...] potem cicho się pozbieram;
Wyjdę na ulicę, przy fontannie zmoczę łeb;
Wyjdę na przestworza, przecudowny stworzę wiersz.

Ty - ty prawdziwej nie uronisz łzy.
Ty najwyżej w górę wznosisz brwi.
I niezaraźliwy wcale jest twój śmiech.
Bo ty grasz!

Ja - duszę na ramieniu wiecznie mam.
Cały jestem zbudowany z ran.
Lecz gdy śmieję się, to w krąg się śmieje świat!

Edward Stachura, *Piosenki*. [w:] Poezja i proza. T.1. Wiersze, poematy, piosenki, przekłady.
Czytelnik, Warszawa 1987.

¹ Tyraliera – rozproszony szyk żołnierzy. Tu: grupa osób luźno ze sobą związanych.

Zadanie 16. (0-1)

Na podstawie wiersza wyjaśnij, dlaczego osoba zakładająca w życiu maski nazwana jest *kaleką*.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17 (0-2)

Jakie cechy bohaterów lirycznych obrazują podane cytaty? Do każdego z nich dopisz nazwy trzech cech.

	Cytat	Cecha
A.	<i>Ty - ty prawdziwej nie uronisz łzy. Ty najwyżej w górę wznosisz brwi. Nawet kiedy źle ci jest, to nie jest źle...</i>	<ul style="list-style-type: none"> • • •
B.	<i>Wyjdę na ulicę, przy fontannie zmoczę łeb; Wyjdę na przestworza, przecudowny stworzę wiersz.[...] Ja - duszę na ramieniu wiecznie mam. Cały jestem zbudowany z ran. Lecz gdy śmieje się, to w krąg się śmieje świat!</i>	<ul style="list-style-type: none"> • • •

Zadanie 18. (0-1)

Sposób rozpoczynania wersów 2. zwrotki w wierszu świadczy o tym, że poeta posłużył się

- A. elipsą.
- B. anaforą.
- C. antytezą.
- D. apostrofą.

Zadanie 19. (0-1)

Przyporządkuj wskazane związki składniowe (1- 3) do przykładów (A, B, C, D), które wystąpiły w zdaniu *Uczniowie czytają chętnie fantastykę*.

Typ związku	Przykład
1. zgody	A. czytają fantastykę
2. rządu	B. uczniowie czytają
3. przynależności	C. uczniowie chętnie
	D. czytają chętnie

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1A, 2C, 3D
- B. 1C, 2D, 3B
- C. 1B, 2A, 3D
- D. 1B, 2D, 3C

Zadanie 20. (0-3)

Wyrazy podane w nawiasach wpisz w odpowiedniej formie gramatycznej, a **liczebniki zbiorowe** zapisz słowami.

A. W tym roku do klasy drugiej doszło (3, uczeń): dziewczyna i bliźniacy, Marek i Michał.

B. W sali koncertowej zagrało jednocześnie (25, skrzypce)

C. Basia opowiadała koleżankom o (117, kocię)

Zadanie 21. (0-3)

Do zdań opisujących odstępstwa od akcentu na przedostatnią sylabę dopisz zasadę oraz dobieierz z ramki odpowiadające jej przykłady. Wykorzystaj wszystkie wyrazy.

Lp.	Odstępstwo od akcentu na przedostatnią sylabę	Przykłady	Zasada (sylaba akcentowana)
1.	Formy liczby pojedynczej oraz 3. osoby liczby mnogiej czasowników trybu przypuszczającego		
2.	Formy 1. i 2. osoby liczby mnogiej czasowników trybu przypuszczającego		
3.	Formy 1. i 2. osoby liczby mnogiej czasowników czasu przeszłego		
4.	Podany rzeczownik zapożyczony		
5.	Podana forma liczebnika		

malowalibyśmy, logika, czytaliście, zrobiłbym, pięciuset, śpiewaliby, pojechaliśmy

Zadanie 22. (0-2)

Utwórz siedem przyimków złożonych, wykorzystując przyimki proste: *między, nad, po, pod, przez, z, za*. Zapisz je poprawnie pod względem ortograficznym.

.....

Zadanie 23. (0-2)

Na podstawie podanych znaczeń udowodnij, że przymiotnik *celny* można utworzyć od dwóch podstaw słowotwórczych.

Znaczenie słowa <i>celny</i>	Podstawa słowotwórcza (temat słowotwórczy)	Formant	Oboczności
taki, który trafił w cel			
mający związek z cłem			

